

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 20.8.2009
COM(2009) 433 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

**Dincolo de PIB
Măsurarea progreselor într-o lume în schimbare**

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

Dincolo de PIB Măsurarea progreselor într-o lume în schimbare

1. INTRODUCERE

Produsul intern brut (PIB) este cel mai cunoscut instrument de măsurare a activității macroeconomice¹. Conceput în anii 1930, PIB-ul a devenit o referință standard pentru responsabilii politici din întreaga lume, fiind invocat în numeroase dezbateri publice. PIB-ul reprezintă valoarea adăugată cumulată a tuturor activităților economice bazate pe bani. El se calculează conform unei metodologii clare, care permite efectuarea unor comparații în timp și între țări și regiuni.

PIB-ul a devenit totodată un indicator indirect al dezvoltării globale a societății și al progresului în general. Cu toate acestea, date fiind natura și scopul său, el nu poate furniza informații despre toate temele care fac obiectul dezbaterilor politice. Extrem de important este faptul că PIB-ul nu măsoară gradul de sustenabilitate a mediului sau de incluziune socială, iar aceste limite trebuie luate în calcul atunci când este utilizat în cadrul analizelor și dezbaterilor privind politicile².

Necesitatea de a îmbunătăți datele și indicatorii care vin în completarea PIB-ului este tot mai des recunoscută și constituie elementul central al unei serii de inițiative internaționale. Aceste inițiative reflectă totodată noile priorități societale și politice. În noiembrie 2007, Comisia Europeană (împreună cu Parlamentul European, Clubul de la Roma, WWF și OCDE) a organizat conferința „Dincolo de PIB”³. În cadrul acestei conferințe s-a manifestat sprijinul puternic al responsabililor politici, al experților din domeniul economic, social și al mediului, precum și al societății civile în favoarea creării unor indicatori care să completeze PIB-ul și să furnizeze informații mai cuprinzătoare, pentru a veni în sprijinul deciziilor politice.

Prezenta comunicare identifică așadar o serie de acțiuni care pot fi întreprinse pe termen scurt și mediu. Obiectivul general este de a dezvolta indicatori mai cuprinzători, care să ofere o bază de cunoștințe mai fiabilă pentru o mai bună calitate a dezbaterilor publice și a elaborării politicilor. Comisia intenționează să coopereze cu părțile interesate și cu partenerii pentru a elabora indicatori care să fie recunoscuți și implementați la nivel internațional.

¹ PIB = consum privat + investiții + consum public + (exporturi – importuri). Cadrul și regulile de calcul al PIB-ului sunt stabilite în Sistemul european de conturi, care corespunde în mare măsură Sistemului de conturi naționale al ONU.

² Pentru o analiză recentă a limitelor PIB-ului, a se vedea Stiglitz/Sen/Fitoussi (2008) Issues Paper, *Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress* (http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/documents/Issues_paper.pdf).

³ www.beyond-gdp.eu

2. MĂSURAREA PROGRESSELOR ÎNTR-O LUME ÎN SCHIMBARE

2.1. Indicatori îmbunătățiți, care reflectă noul context politic și tehnic

PIB-ul stă la baza a numeroase decizii și instrumente politice ale Uniunii Europene. În perioada actuală de recesiune economică, restabilirea creșterii economice reprezintă principala provocare, iar creșterea PIB-ului este un indicator esențial pentru evaluarea eficacității planurilor de redresare elaborate de UE și de guvernele naționale.

Când a aprobat Planul european de redresare economică⁴, Consiliul European a recunoscut că actuala criză trebuie privită totodată ca o oportunitate de a trece într-un mod mai ferm la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor. Răspunsul la criză ar trebui să urmărească protejarea celor mai grav afectați și mai vulnerabili membri ai societății. Aceste provocări scot în evidență necesitatea unor indicatori mai cuprinzători decât creșterea PIB-ului, care să încorporeze în mod concis realizările pe plan social și al mediului (de exemplu îmbunătățiri în domeniul coeziunii sociale, al accesibilității produselor și a serviciilor de bază, al educației, al sănătății publice și al calității aerului), precum și pierderile în aceste domenii (de exemplu, adâncirea sărăciei, creșterea criminalității, epuizarea resurselor naturale). Reflecțiile asupra indicatorilor prezentate în comunicarea de față ar putea contribui la stabilirea unor noi obiective strategice pentru perioada post-2010 a strategiei de la Lisabona.

Tehnicile statistice și tehnologiile informatice au evoluat la rândul lor în mod spectaculos de la crearea conturilor naționale și a PIB-ului. Uniunea Europeană finanțează o serie de proiecte de cercetare pentru noi indicatori care să reflecte preocupări publice mai ample decât cele integrate la momentul actual în PIB. În calea dezvoltării calității și a ariei de aplicabilitate a indicatorilor noștri nu există obstacole tehnice care să nu poată fi depășite, astfel încât deciziile asupra politicilor să se poată baza din ce în ce mai mult pe o viziune mai integrată, mai echilibrată și mai actuală a realității sociale, economice și a aspectelor legate de mediu.

2.2. Exploatarea eforturilor internaționale și ale statelor membre

Reflecția asupra modalităților de completare a PIB-ului nu este o noutate. Instituțiile naționale și internaționale explorează mai multe căi pentru atingerea acestui obiectiv. PNUD a creat indicii de dezvoltare umană (IDU) pentru clasificarea țărilor pe baza măsurării combinate a PIB-ului, a nivelului de sănătate și de educație. Banca Mondială a promovat, prin calculul economiilor reale, includerea aspectelor sociale și de mediu în evaluarea averii națiunilor. OCDE desfășoară proiectul global de măsurare a progresului societăților, care favorizează utilizarea unor noi indicatori într-un mod participativ. Mai multe ONG-uri măsoară „amprenta ecologică” - măsură care a fost recunoscută oficial ca obiectiv în materie de progres ecologic de unele autorități publice. Cercetătorii au publicat indici pilot de bunăstare și de satisfacție personală. Uniunea Europeană și statele membre au dezvoltat și utilizează o gamă largă de indicatori sociali și de mediu, deseori grupați în seturi de indicatori ai dezvoltării durabile. UE promovează și sprijină totodată folosirea unor indicatori recunoscuți pe plan internațional în țările vecine și în țările în curs de dezvoltare. Conturile economice și de mediu integrate furnizează din ce în ce mai multe informații pe baza unei metodologii fiabile.

⁴ COM(2008) 800 final

În acest context, se caută soluții pentru îmbunătățirea, adaptarea sau completarea PIB-ului. Franța a creat recent Comisia la nivel înalt pentru măsurarea performanței economice și a progresului social, prezidată de Joseph Stiglitz, cu misiunea de a identifica limitele PIB-ului ca indicator al performanței economice și al progresului social și de a analiza care sunt informațiile suplimentare necesare pentru a oferi o imagine mai relevantă. Raportul comisiei este așteptat în cursul acestui an.

Comisia monitorizează îndeaproape și adeseori contribuie la aceste evoluții pentru a asigura comparabilitatea la nivel internațional a indicatorilor.

2.3. Indicatorsi îmbunătățiți care răspund preocupărilor cetățenilor

Aceste inițiative sunt în concordanță cu opinia publică, întrucât cetățenii aspiră la un progres echilibrat.

Un sondaj Eurobarometru din 2008 arăta că mai mult de două treimi din cetățenii UE consideră că indicatorii sociali, de mediu și economici ar trebui să aibă o pondere egală în evaluarea progresului. Mai puțin de o șesime din cetățeni preferă o evaluare bazată în cea mai mare parte pe indicatori economici. Un sondaj internațional realizat în 2007 a avut rezultate similare⁵.

Diverse studii au arătat în plus că cetățenii pot să nu se simtă reprezentați de informațiile statistice. PIB-ul poate fi în creștere, însă veniturile disponibile și serviciile publice sunt percepute ca fiind în scădere. În condițiile în care societățile devin tot mai diversificate, indicatorii bazați pe medii sau pe „consumatorul tipic” nu mai sunt suficienți pentru a răspunde nevoii de informare a cetățenilor și a responsabililor politici. Completarea PIB-ului cu noi indicatori concisi care să reflecte preocupări publice mai ample ar fi dovada unei legături mai strânse între politicile UE și preocupările cetățenilor.

3. CINCI ACȚIUNI PENTRU O MAI BUNĂ MĂSURARE A PROGRESSELOR ÎNTR-O LUME ÎN SCHIMBARE

În acest context, Comisia propune implementarea celor cinci acțiuni descrise în continuare, acestea putând fi modificate sau completate cu ocazia revizuirii planificate pentru 2012.

3.1. Completarea PIB-ului cu indicatori sociali și de mediu

Indicatorii care rezumă chestiuni importante într-o singură cifră constituie instrumente de comunicare esențiale. Ei dau naștere dezbaterilor politice și permit cetățenilor să evalueze dacă se înregistrează sau nu progrese. PIB-ul, rata șomajului și rata inflației sunt exemple elocvente de indicatori de acest tip. Ei nu au însă scopul de a reflecta situația de fapt în ceea ce privește mediul sau inegalitățile sociale. Pentru a acoperi această lacună, serviciile Comisiei intenționează să creeze un indice de mediu cuprinzător și să îmbunătățească indicatorii referitori la calitatea vieții.

⁵ Eurobarometru special 295/martie 2008; un sondaj similar efectuat în 10 țări de pe cele cinci continente a scos în evidență un sprijin și mai pronunțat în favoarea ideii de a merge dincolo de PIB, trei sferturi dintre respondenți fiind de acord cu aceasta.

3.1.1. Un indice de mediu cuprinzător

În prezent nu există un indicator de mediu cuprinzător care să poată fi folosit în dezbaterile politice alături de PIB. Un asemenea instrument de măsură unic pentru mediu ar contribui la promovarea unei dezbateri publice mai echilibrate asupra obiectivelor sociale și a progreselor. Amprenta ecologică și amprenta de carbon sunt indicatori care ar putea fi utilizați în acest scop, însă au o arie de aplicabilitate restrânsă⁶. Metodologiile pentru obținerea unor indici și a unor date compozite fiind în prezent suficient de mature⁷, serviciile Comisiei intenționează să prezinte versiunea pilot a unui indice al presiunii asupra mediului în 2010.

Acest indice va reflecta gradul de poluare și alte efecte nocive asupra mediului în interiorul teritoriului UE pentru a evalua rezultatele eforturilor de protecție a mediului. O scădere a valorii indicelui va reflecta realizarea unor progrese în materie de protecție a mediului. Indicele va cuprinde axele majore ale politicii de mediu:

- schimbările climatice și utilizarea energiei
- natură și biodiversitate
- poluarea atmosferică și efectele asupra sănătății
- utilizarea și poluarea apei
- generarea deșeurilor și utilizarea resurselor.

Inițial, indicele va fi publicat anual pentru UE și statele membre, obiectivul pe termen mai lung fiind – în cazul unei reușite – publicarea lui în paralel cu PIB-ul. Vor fi publicate de asemenea informații suplimentare referitoare la teme secundare și la obiective de mediu conexe stabilite la nivelul UE și la nivel național, pentru a face posibilă interpretarea corectă a indicelui. Având la dispoziție acest indice, alături de PIB și de indicatori sociali, cetățenii vor putea să evalueze dacă politicile comunitare și cele naționale – alături de eforturile cetățenilor și ale întreprinderilor – permit atingerea nivelului dorit de protecție a mediului și dacă se înregistrează progrese într-o manieră echilibrată pentru realizarea obiectivelor sociale, economice și de mediu.

Pe lângă acest indice cuprinzător referitor la *impacturile negative* și la *presiunea* asupra mediului, există posibilitatea de a crea totodată un indicator cuprinzător al *calității* mediului, care să arate, de exemplu, numărul de cetățeni europeni care trăiesc într-un mediu sănătos. Cercetările în acest sens vor fi intensificate.

Comisia va continua în același timp lucrările asupra indicatorilor care surprind efectele asupra mediului în afara teritoriului UE (de exemplu, indicatori pentru monitorizarea Strategiei tematice pentru utilizarea sustenabilă a resurselor naturale) și va continua să sprijine îmbunătățirea amprentei ecologice.

⁶ Amprenta de carbon rezumă numai emisiile de gaze cu efect de seră. Amprenta ecologică exclude anumite efecte, de exemplu asupra apei. Comisia o testează totuși, alături de alți indicatori, pentru monitorizarea Strategiei tematice pentru utilizarea sustenabilă a resurselor naturale și a Planului de acțiune pentru biodiversitate.

⁷ OCDE, Comisia Europeană, Centrul Comun de Cercetare, *Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide*, 2008.

3.1.2. Calitatea vieții și bunăstarea

Cetățenii sunt preocupați de calitatea vieții pe care o duc și de bunăstarea personală. Veniturile, serviciile publice, sănătatea, recrearea, averea, mobilitatea și un mediu curat sunt mijloace pentru atingerea și menținerea acestor obiective. Indicatorii care reflectă acești factori „de intrare” sunt așadar importanți pentru administrațiile publice și pentru UE. În plus, științele sociale dezvoltă metode din ce în ce mai solide de măsurare directă a calității vieții și a bunăstării, iar acești indicatori „de rezultat” ar putea completa cu succes indicatorii „de intrare”.

Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă se concentrează în prezent asupra acestei chestiuni. Pe lângă aceasta, Comisia a lansat studii cu privire la fezabilitatea indicatorilor de bunăstare și la responsabilizarea consumatorilor și, în parteneriat cu OCDE, la percepția bunăstării.

3.2. Informații în timp cvasi-real pentru luarea deciziilor

Factori precum globalizarea și schimbările climatice generează transformări tot mai rapide ale economiei, societății și mediului. Pentru elaborarea politicilor este nevoie de informații echivalente referitoare la toate aceste aspecte, chiar în detrimentul acurateței, deoarece trebuie reacționat rapid la noile evoluții. La momentul actual există diferențe considerabile în ceea ce privește actualitatea statisticilor din diferite domenii. PIB-ul și datele referitoare la șomaj se publică frecvent în termen de câteva săptămâni de la sfârșitul perioadei la care se referă, ceea ce permite luarea deciziilor în timp cvasi-real. În schimb, datele sociale și de mediu sunt adesea prea vechi pentru a furniza informații operaționale, de exemplu cu privire la calitatea aerului și a apei sau la modelele de lucru, aflate în schimbare rapidă. Comisia își propune așadar ca obiectiv îmbunătățirea caracterului actual al datelor sociale și de mediu, pentru o mai bună informare a responsabililor politici din UE.

3.2.1. Indicatori de mediu mai actuali

Sateleții, stațiile de măsurare automată și internetul facilitează tot mai mult monitorizarea mediului în timp real. Comisia își întărește eforturile pentru materializarea acestui potențial. Ea a adoptat măsuri importante pentru utilizarea acestor tehnologii odată cu Directiva INSPIRE⁸ și cu inițiativa GMES⁹. Anul trecut, Comisia a prezentat sistemul de schimb de informații de mediu (SEIS), o viziune asupra modului în care pot fi relaționate online sursele de date tradiționale cu cele moderne și asupra metodelor de a le pune la dispoziția publicului cât mai rapid posibil. Un prim exemplu de astfel de „raportare în timp cvasi-real” îl constituie proiectul Ozone web al Agenției Europene de Mediu (AEM), care furnizează date despre concentrațiile nocive de ozon troposferic pentru a sprijini luarea deciziilor zilnice precum alegerea autovehiculului sau a transportului public sau decizia de a desfășura sau nu activități în aer liber¹⁰.

Date mai actuale pot fi obținute prin modelul „now-casting”, care utilizează tehnici statistice similare celor folosite în domeniul prognozelor pentru a efectua estimări fiabile. De exemplu, AEM intenționează să producă estimări pe termen scurt ale emisiilor de gaze cu efect de seră

⁸ Directiva 2007/2/CE.

⁹ Global Monitoring for Environment and Security - sistemul de monitorizare globală pentru mediu și securitate.

¹⁰ <http://www.eea.europa.eu/maps/ozone/map>

pe baza statisticilor energetice existente pe termen scurt. Eurostat intenționează să extindă modelul „now-casting” și la conturile de mediu.

3.2.2. *Indicatori sociali mai actuali*

Datele sociale sunt colectate de regulă prin intermediul anchetelor, realizate prin interviuarea directă a unor eșantioane mari de respondenți, sau prin utilizarea surselor de date administrative (de exemplu, registrele fiscale sau de securitate socială). Comisia a colaborat cu statele membre în vederea simplificării și a îmbunătățirii anchetelor, precum și a reducerii intervalului de timp dintre colectarea și publicarea datelor. Ancheta europeană privind forța de muncă colectează trimestrial date referitoare la ocuparea forței de muncă, iar rezultatele sunt publicate în termen de șase luni. De asemenea, se colectează și se publică anual date despre speranța de viață sănătoasă. Ori de câte ori va fi posibil și rentabil, caracterul actual al datelor sociale va fi îmbunătățit, de exemplu prin noul Sistem european de module de anchetă statistică socială.

3.3. **Raportări mai exacte cu privire la distribuție și la inegalități**

Coeziunea socială și economică reprezintă un obiectiv general al Comunității. Scopul este reducerea disparităților dintre regiuni și categorii sociale. În plus, reformele de mare amploare, precum cele necesare pentru combaterea schimbărilor climatice sau pentru promovarea unor noi modele de consum, pot fi realizate numai dacă există percepția unei repartizări echitabile a eforturilor și beneficiilor între țări, regiuni, grupuri economice și categorii sociale.

De aceea, chestiunea distribuției atrage din ce în ce mai mult atenția. De exemplu, chiar dacă PIB-ul pe cap de locuitor al unei țări crește, numărul de persoane care trăiesc la limita sărăciei poate fi în creștere. Datele existente provenind din conturile naționale, de exemplu cu privire la veniturile gospodăriilor, sau din anchete sociale precum EU-SILC¹¹ permit deja o analiză a principalelor chestiuni legate de distribuție. Politicile care afectează coeziunea socială trebuie să măsoare, pe lângă agregate precum PIB-ul sau PIB-ul pe cap de locuitor, și disparitățile.

În comunicarea intitulată *Agenda socială reînnoită: oportunități, acces și solidaritate*¹², Comisia a reiterat angajamentul său de a lupta împotriva sărăciei, a excluziunii sociale și a discriminării. Pentru a încuraja schimburile de experiență între statele membre, Comisia prezintă rapoarte asupra unui set de indicatori conveniți cu acestea, cu scopul de a informa responsabilii politici cu privire la discrepanțele în materie de venituri și în special la situația celor aflați la nivelurile inferioare pe scara veniturilor. Analiza situației din statele membre include totodată și educația, sănătatea, speranța de viață și diverse aspecte nefinanciare ale excluziunii sociale. O serie de indicatori ai egalității de acces la locuințe de calitate, la transporturi și la alte servicii și infrastructuri esențiale pentru o participare deplină la societate - și deci pentru a contribui la progresul economic și social – sunt în curs de elaborare.

În plus, s-a acordat o atenție sporită legăturii dintre excluziunea socială și deprivarea de mediu înconjurător. Aerul și apa curate, peisajele intacte și biodiversitatea bogată, pe de o parte, și poluarea și zgomotul pe de altă parte nu sunt distribuite în mod egal. Un studiu recent¹³

¹¹ Statistici comunitare referitoare la venit și la condițiile de viață.

¹² COM(2008) 412.

¹³ *Addressing the social dimensions of environmental policy*, studiu comandat de DG EMPL, iulie 2008; a se vedea <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=145>.

comandat de Comisie a confirmat faptul că, deși poluează mai puțin, persoanele mai sărace trăiesc în zone cu o calitate mai scăzută a mediului, aceasta având ca rezultat o sănătate mai precară, stres și vulnerabilitate în fața dezastrelor naturale.

Aceste analize vor fi actualizate periodic, iar rezultatele lor vor fi publicate.

3.4. Elaborarea unui tablou de bord european al dezvoltării durabile

Dezvoltarea durabilă reprezintă un obiectiv general al Uniunii Europene. Scopul constă în îmbunătățirea continuă a calității vieții și a bunăstării pentru generațiile prezente și viitoare. Indicatorii dezvoltării durabile (IDD)¹⁴ ai UE au fost elaborați împreună cu statele membre pentru monitorizarea progreselor înregistrate în privința numeroaselor obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă (SDD) a UE și sunt reflectați în raportul intermediar bienal al Comisiei.

Acest instrument de monitorizare nu surprinde însă integral evoluțiile recente din domeniile importante care în acest moment nu sunt acoperite suficient de statistici oficiale (cum sunt producția și consumul sustenabile sau chestiuni legate de guvernarea). Din diverse motive, SDD nu se pot baza întotdeauna pe cele mai recente date. În consecință, ele pot să nu reflecte în mod corespunzător eforturile depuse de întreprinderi, de societatea civilă sau de administrațiile de la nivel local sau național pentru a răspunde acestor provocări.

Un tablou de bord al dezvoltării durabile

Pentru a stimula schimbul de experiență între statele membre și între părțile interesate cu privire la răspunsurile posibile la nivel de politică este nevoie de un ansamblu de date mai concis și mai actual. De aceea, Comisia explorează posibilitatea de a elabora, în cooperare cu statele membre, un tablou de bord al dezvoltării durabile. Acest tablou, bazat pe setul de IDD ai Uniunii Europene, ar putea include și alte informații publice cantitative și calitative, de exemplu referitoare la întreprinderi și la măsurile politice. Serviciile Comisiei intenționează să prezinte o versiune pilot a tabloului de bord al dezvoltării durabile în cursul anului 2009.

Praguri de sustenabilitate a mediului

SDD are ca obiectiv principal respectarea limitelor resurselor naturale ale planetei. Aceasta include capacitatea limitată a naturii de a furniza resurse regenerabile și de absorbi substanțele poluante. Cercetătorii caută să identifice valorile limită ale mediului fizic și subliniază consecințele potențiale pe termen lung sau ireversibile ale depășirii lor. La elaborarea politicilor este important să se cunoască „zonele periculoase” înainte să fie atinse efectiv punctele critice și să se stabilească niveluri de alertă. Cooperarea dintre cercetare și statisticile oficiale va fi intensificată în vederea identificării și a actualizării periodice a valorilor limită ale principalelor substanțe poluante și ale resurselor regenerabile, pentru a fi utilizate în dezbaterile politice și a sprijini stabilirea obiectivelor și evaluarea politicilor.

3.5. Extinderea conturilor naționale la teme sociale și de mediu

Sistemul european de conturi reprezintă principalul instrument care stă la baza statisticilor economice ale Uniunii Europene și a numeroși alți indicatori (printre care și PIB-ul). Pentru a

¹⁴ Cf. Anuarul statistic al Eurostat *Measuring progress towards a more sustainable Europe – 2007* (Măsurarea progreselor către o Europă mai sustenabilă).

asigura elaborarea unor politici coerente este nevoie de un ansamblu de date care să includă în mod sistematic teme sociale și de mediu, alături de cele economice. În concluziile din iunie 2006, Consiliul European a invitat UE și statele membre să extindă conturile naționale la aspectele esențiale ale dezvoltării durabile. Conturile naționale vor fi completate așadar cu o contabilitate economie-mediu integrată care va furniza date pe deplin coerente. Odată ce vor fi stabilite metodele și vor exista date disponibile, acest sistem va fi completat, pe termen mai lung, cu conturi referitoare la aspectele sociale.

În acest fel va exista o bază de cunoștințe integrată care va putea sprijini analiza politicilor și va contribui la identificarea sinergiilor și a compromisurilor între diferite obiective politice, furnizând date, de exemplu, pentru evaluarea ex-ante a impactului diverselor propuneri de politici. Comisia se va asigura că aceste lucrări vor continua în cadrul revizuirilor viitoare ale sistemului internațional de conturi naționale și ale sistemului european de conturi. Pe termen mai lung se preconizează că o contabilitate de mediu, socială și economică mai integrată va oferi baza unor noi indicatori sintetici. Serviciile Comisiei vor continua să studieze, în cooperare cu organizațiile internaționale, prin dialog cu societatea civilă și în cadrul proiectelor de cercetare, modalitățile optime de elaborare și de utilizare a acestor indicatori macroeconomici.

3.5.1. Contabilitate integrată economie-mediu

Comisia a prezentat prima strategie asupra „contabilității ecologice” în 1994¹⁵. De atunci, Eurostat și statele membre, în cooperare cu ONU și cu OCDE, au elaborat și testat diverse metode contabile, astfel încât o serie de state membre furnizează deja regulat primele seturi de conturi de mediu.

Cele mai comune sunt conturile fluxurilor fizice ale emisiilor atmosferice (inclusiv gazele cu efect de seră) și conturile referitoare la consumul de materiale, alături de conturile monetare referitoare la cheltuielile și taxele de protecție a mediului. În etapa următoare, Comisia intenționează să extindă colectarea de date din aceste domenii la toate statele membre. Ulterior, pot fi create conturi fizice de mediu pentru consumul de energie și pentru generarea și tratarea deșeurilor și conturi monetare pentru subvențiile legate de mediu. Obiectivul Comisiei este ca aceste conturi să fie disponibile în scopul analizei politice până în 2013. Pentru a garanta comparabilitatea acestor conturi, Comisia intenționează să propună un cadru juridic pentru contabilitatea de mediu la începutul anului viitor.

O a doua categorie de conturi de mediu se referă la capitalul natural, mai exact la modificările resurselor, cele mai avansate dintre acestea fiind conturile referitoare la păduri și la stocurile de pește. Comisia va contribui la lucrările desfășurate în prezent de ONU.

O altă provocare legată de elaborarea unei contabilități de mediu este completarea conturilor fizice de mediu cu date financiare, bazate pe evaluarea pagubelor produse și a celor evitate, pe modificările stocurilor de resurse naturale și ale bunurilor și serviciilor ecosistemelor, obținându-se astfel măsuri monetare reprezentative, robuste, comparabile și fiabile la nivel național și la nivelul UE¹⁶. Transpunerea în valoare monetară a costurilor cauzate de pagubele

¹⁵ COM(1994) 670.

¹⁶ Proiectul de cercetare EXIOPOL are scopul de a crea un cadru extins *input-output* pentru estimarea impactului asupra mediului și a costurilor externe ale sectoarelor economice, a consumului final și a utilizării resurselor pentru statele membre ale UE; <http://www.feem-project.net/exiopol/>.

aduse mediului și de protecția mediului poate contribui la concentrarea dezbaterii politice asupra măsurii în care prosperitatea și bunăstarea noastră depind de bunurile și serviciile oferite de natură. La nivel micro, o asemenea evaluare este sănătoasă din punct de vedere conceptual. Ea face obiectul mai multor studii, în principal al inițiativei TEEB (*The Economics of Ecosystems and Biodiversity*, economia ecosistemelor și a biodiversității), o evaluare de amploare, aflată în curs, a serviciilor ecosistemelor întreprinsă de UNEP, diverse state și Comisie. Evaluarea este extrem de utilizată în studiile de impact ale Comisiei¹⁷. AEM intenționează să își continue lucrările asupra evaluării bunurilor și serviciilor ecosistemelor și asupra contabilității aferente, cu scopul de a institui metode acceptate la nivel internațional. Traducerea acestor studii la nivel macro într-un mod adecvat necesită însă lucrări de cercetare și teste suplimentare. Comisia intenționează să își intensifice lucrările asupra evaluării monetare și să continue elaborarea de cadre conceptuale.

3.5.2. Utilizarea sporită a indicatorilor sociali existenți din contabilitatea națională

Sistemul european de conturi existent include deja indicatori care scot în evidență chestiuni sociale importante, cum sunt venitul disponibil al gospodăriilor și o cifră ajustată a veniturilor gospodăriilor care ia în calcul diferențele dintre sistemele de protecție socială din diverse țări. Aceste cifre¹⁸ reflectă mai bine decât PIB-ul pe cap de locuitor cât pot consuma și economisi cetățenii. Serviciile Comisiei intenționează să intensifice utilizarea acestor indicatori.

4. CONCLUZIE

Produsul intern brut (PIB-ul) este un indicator puternic și larg acceptat pentru monitorizarea fluctuațiilor pe termen scurt și mediu ale activității economice, în special în această perioadă de recesiune. În ciuda tuturor lacunelor sale, este în continuare cel mai bun instrument unic de măsurare a performanței economiei de piață. PIB-ul nu este însă conceput pentru a măsura cu precizie progresul economic și social pe termen mai lung, și mai ales abilitatea unei societăți de a face față unor probleme precum schimbările climatice, eficiența resurselor sau incluziunea socială. Este în mod evident necesară completarea PIB-ului cu statistici care să acopere și celelalte aspecte economice, sociale și de mediu de care depinde în mare măsură bunăstarea cetățenilor.

Lucrările pentru completarea PIB-ului au fost inițiate în urmă cu mai mulți ani, atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Comisia intenționează să își intensifice eforturile și activitățile de comunicare în acest domeniu. Scopul este de a pune la dispoziție indicatori care să răspundă nevoilor cetățenilor, și anume să măsoare progresele înregistrate în atingerea obiectivelor sociale, economice și de mediu în mod sustenabil. În ultimă instanță, politicile naționale și cele comunitare vor fi judecate în funcție de capacitatea lor de a atinge aceste obiective și de a crește nivelul bunăstării cetățenilor europeni. De aceea, politicile viitoare trebuie să se bazeze pe date riguroase, actuale, acceptate public și care să acopere toate aspectele esențiale. Comisia intenționează să prezinte un raport asupra implementării și a rezultatelor acțiunilor propuse în comunicarea de față cel târziu în 2012.

¹⁷ A se vedea, de asemenea: *Handbook on estimation of external costs in the transport sector*, februarie 2008 http://ec.europa.eu/transport/sustainable/doc/2008_costs_handbook.pdf.

¹⁸ Acești indicatori nu reflectă însă, la momentul actual, costul atingerii acestui nivel de venit, de exemplu sub forma activităților de recreare la care s-a renunțat sau a activităților care nu cresc efectiv posibilitățile de consum, cum ar fi prevenirea sau repararea pagubelor cauzate de activitatea economică.